číslo 11 / červenec 2018

SKAV

stálá konference asociací ve vzdělávání

Zpravodaj

Obsah

Editorial 2

Konference Úspěch pro každého žáka 2018 3

Kulaté stoly SKAV a EDUin 6

Strategie 2020 8

Rozpracování Desatera principů ve vzdělávání 9

Profil členské organizace Asociace předškolní výchovy 11

K jádru problému Mateřské školy podporující zdraví 14

Předškolní vzdělávání optikou současnosti 17

Z členských organizací 18

Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s., je dobrovolné seskupení pedagogických asociací, programů a sdružení usilující o podporu a ochranu progresivních změn ve vzdělávání a o zprostředkování výměny názorů mezi pedagogickými iniciativami, neziskovým sektorem, státní správou, samosprávou a veřejností.

Editorial

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

přinášíme vám čtení na léto – nové číslo Zpravodaje SKAV. Za tento školní rok se odehrálo množství událostí ve vzdělávání a my bychom se tímto chtěli ohlédnout za těmi, na nichž jsme se podíleli. Jako v každém čísle (toto je již jedenácté) bychom vám rádi i tentokrát představili jednu z našich členských organizací. Nejen proto, že předškolní vzdělávání plnilo v tomto roce mediální prostor, ale také protože Asociace předškolního vzdělávání (APV) je mnohaletým členem SKAV, rozhodli jsme se právě pro ni. Můžete si přečíst rozhovor s Ivanou Lacinovou, která je již mnoho let zástupkyní APV ve SKAV, ale má za sebou i více jak dvacetiletou praxi ředitelky mateřské školy. Jak je zvykem, v rubrice K jádru problému přinášíme vybrané odborné texty k dané problematice. Můžete porovnat, nakolik program Mateřské školy podporující zdraví ladí s naším Desaterem principů ve vzdělávání.

Takto se elegantním oslím můstkem dostávám k našemu největšímu pokroku za tento školní rok. Členové SKAV investovali svůj čas, aby konkrétněji a srozumitelněji rozpracovali principy zakotvené ve sdíleném dokumentu Desatero principů ve vzdělávání. Děkujeme za finanční podporu Nadačnímu fondu rodiny Orlických, díky které bylo možné na projektu intenzivněji pracovat. Vzniká tak úplně nový materiál, který staví na sdíleném know-how našich 28 členských organizací a jejich dlouhodobé vzájemné spolupráci a porozumění. Desatero SKAV bude tedy nově obsahovat část, jak těmto principům společně rozumíme, a také ilustrační příklady, jak to vypadá či může vypadat přímo v praxi. Výstup bude k dispozici on-line od července tohoto roku, ale malou ochutnávku najdete už v tomto zpravodaji. Budeme rádi, když nám dáte vědět, nakolik s naším přístupem rezonujete a nakolik se třeba vám daří uplatňovat ho ve vzdělávání.

V tomto čísle Zpravodaje rovněž najdete přehled všech Kulatých stolů SKAV a EDUin, které proběhly v tomto školním roce. Také se zde ohlédneme za již pátým ročníkem konference Úspěch pro každého žáka, kterou SKAV spolupořádá. Jsme moc rádi, že se z této akce stala už tradice a fanoušci vize Úspěchu pro každého žáka si ji nenechají ujít. A moc děkuji za spolupráci spoluzakladatelům iniciativy, tedy Pomáháme školám k úspěchu, MŠMT, EDUin a Centru současného umění DOX a dalším partnerům, kteří se podílejí na tom, že se iniciativa dynamicky rozvíjí. Pod hlavičkou iniciativy také vznikla pravidelná rubrika rozhovorů v časopise Řízení školy. Redakci časopisu moc děkuji za spolupráci! Doposud vyšly rozhovory s Hanou Košťálovou z Pomáháme školám k úspěchu, Janou Stejskalovou z JOB, Jiřím Raitermanem z Centra současného umění DOX a v současné chvíli je v tisku rozhovor s Petrem Danišem z TEREZY. S rozhovory budeme pokračovat i po letních prázdninách. Věřím, že se nám tímto způsobem podaří dostat do povědomí, co tyto na první pohled různé organizace spojuje, a to je zájem o žáka a jeho rozvoj.

Vaši pozornost bych na závěr chtěla upoutat k pravidelné sekci našeho zpravodaje, a to Z členských organizací… V této části opět najdete zajímavosti z řad našich členů, co nového vytvořili, čemu se věnují apod. A tímto bych chtěla i všem zástupcům členských organizací SKAV vřele poděkovat za jejich aktivní působení ve SKAV a ve prospěch rozvoje vzdělávání v ČR!

Všem čtenářům a čtenářkám našeho zpravodaje a příznivcům SKAV přeji krásné léto a mnoho inspirativních chvil! Těším se na další spolupráci!

Silvie Pýchová, výkonná ředitelka SKAV

Staňte se fanoušky SKAV na Facebooku, a budete mít přehled o našich aktivitách!

Konference Úspěch pro každého žáka 2018

Na letošní konferenci Úspěch pro každého žáka jsme se ptali, co (ne)víme o člověku

Letos se již po páté uskutečnila konference Úspěch pro každého žáka. Akci každým rokem pořádá Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) ve spolupráci s partnery z iniciativy Úspěch pro každého žáka. Jejími zakladateli jsou: SKAV, Pomáháme školám k úspěchu, EDUin, MŠMT a Centrum současného umění DOX. Konference se konala 24. dubna 2018 v DOXu.

Iniciativa Úspěch pro každého žáka

Jak už jsme vás informovali v předchozích zpravodajích, iniciativa Úspěch pro každého žáka je otevřená neformální síť organizací, které se učí společně rozvíjet kulturu vzdělávání zaměřenou na úspěch pro každého žáka v každé škole. Jde nám o to, aby mohl každý žák či žákyně denně ve škole zažívat osobní i společný úspěch a plně rozvíjet svůj potenciál. Za tímto účelem vytváříme širší komunitu organizací, které tuto vizi sdílejí a usilují svým působením ve vzdělávání o její naplňování.

Konference

Konference je každým rokem určena dvěma stovkám aktérů ve vzdělávací politice: ředitelům škol, zástupcům státních institucí, zřizovatelům i neziskovým organizacím. Je to příležitost setkat se nad určitým tématem a společně reflektovat, jakým způsobem s ním pracovat v oblasti vzdělávání.

První ročníky konference byly věnovány zejména představení aktérů zastoupených v iniciativě. Vloni jsme se rozhodli koncept konference posunout a dozvědět se více o tom, jaké změny se odehrávají ve společnosti, lépe jim porozumět a společně přemýšlet o tom, co to znamená pro vzdělávání. Z hodnocení minulého ročníku můžeme připomenout několik myšlenek, které by podle účastníků neměly zapadnout, jako např. že *„smysl naší práce je ve vedení dětí, v tom, že jim máme pomáhat v pochopení souvislostí dnešního světa, jejich odpovědnosti za vlastní budoucnost, za to, jak bude lidský druh žít spolu“*. Nebo že *„budoucnost vzdělávání a výchovy ve školách patří nejen technologiím, ale také dostatku kontaktu s přírodou, učení v reálném světě a formování hodnot“*.

V návaznosti na loňskou zkušenost jsme se pro letošní ročník rozhodli aktualizovat si poznatky o člověku, a hlavně o jeho učení. Pozvali jsme si za tím účelem pestrou skupinu řečníků, abychom s nimi nahlédli na člověka z různých perspektiv – například pohledem neurověd, psychologie, umění a identity, etiky apod.

Neaspirovali jsme přitom na to, poskytnout kompletní přehled o nových poznatcích o lidském učení, ale spíše jsme nabídli rozmanité střípky do mozaiky současného poznání. Pozvali jsme proto kouče a psychologa Radvana Bahbouha, psycholožku Šárku Mikovou, umělce Epose 257, komenologa Jana Hábla, odbornici na tanec Marii Kinskou. Jejich vstupy zaplnily plenární část programu,

Konference Úspěch pro každého žáka

Konference Úspěch pro každého žáka

uchovali jsme je ve formě videozáznamů. Ty jsou k vidění na stránkách Slideslives.

Odpolední část konference byla věnována workshopům. V rámci nich si účastníci mohli vyzkoušet nové přístupy k učení na vlastní kůži. Například v průběhu intenzivního představení Divadla utlačovaných, které mohli diváci sami ovlivňovat. Nebo v rámci dílny Michala Dubce, ve které účastníci zjišťovali, jak si v komunikaci pomoci dosavadními poznatky o fungování mozku. Přehled všech workshopů, které jsme nabídli, je uveden v programu konference.

Prostor DOXu nám pokaždé umožňuje propojit konferenci s aktuální výstavou. V tomto roce mohli účastníci konference navštívit výstavu Daniela Pešty DeTermination.

Akce i letos získala záštitu MŠMT a Informačního centra OSN.

Výstupy z konference

Kromě videozáznamů jsou i letos k dispozici krásné fotografie od Jiřího Coubala.

Některé myšlenky z konference shrnul Václav Zeman na svém blogu v článku Dostaňme do škol emoce. Třeba radost a překvapení.

Z hodnocení od účastníků lze vyčíst, že u nich rezonovaly myšlenky typu: *„Emoce jsou pomocníkem k zapamatování informací a zážitků a měli bychom s nimi ve vzdělávání více vědomě pracovat.“* Nebo *„Každý školák (i každý z nás) je jiný, má jiné nastavení mozku, je důležité, aby tomu učitel adaptoval výuku (přístup).“ Nebo že „vědět, co je správné, ještě neznamená správné konat“*.

Doufáme, že letošní výstupy z konference budou podobně úspěšné jako ty loňské na téma Škola ve světle celospolečenských změn, kdy přednášku Petra Daniše o učení venku zhlédlo přes jedenáct tisíc diváků. Vzhledem k tomu, že témata prezentovaná na konferenci považujeme za důležitá pro rozvoj vzdělávání v České republice, uvítáme, když budete tyto výstupy sdílet ve svých odborných kruzích. Komunita okolo iniciativy Úspěch pro každého žáka už dnes zahrnuje stovky organizací a naším cílem je, aby stále rostla a aby z ní postupně vznikla stabilní učící se komunita, které leží na srdci zájem o děti a mladé lidi a jejich učení.

Na závěr si dovolím trochu osobní ohlédnutí za pěti lety existence této iniciativy. Moc si vážím toho, že vize Úspěchu pro každého žáka přitahuje nadšence ve vzdělávání, kteří dlouhodobě pečují o jeho rozvoj a jsou připraveni se od sebe navzájem učit a spolupracovat. To mě na této odborné i lidské komunitě těší nejvíce a vidím v tom velkou hodnotu. Každoroční konference je vlastně taková oslava tohoto našeho úsilí a vytrvalosti a příležitost opět se společně o kus posunout dál. Velmi si vážím fungující spolupráce odborníků v rámci pracovní skupiny iniciativy, která se pravidelně schází každý měsíc, a zapojené organizace do toho investují svůj vlastní čas a své know-how. Za aktivní působení v této pracovní skupině bych chtěla poděkovat kolegům a kolegyním z těchto organizací: Agentura pro sociální začleňování, AISIS, Člověk v tísni, Centrum současného umění DOX, EDUin, JOB, Jules a Jim, Labyrinth, MŠMT, Nadace České spořitelny, Pomáháme školám k úspěchu, Projekt Odyssea, TEREZA, Učitel naživo, Učitelské listy, ÚSTR a ZŠ Kunratice. A věřím, že tato rozrůstající se a zintenzivňující se spolupráce bude mít pozitivní přínos pro české školství a rozvoj vzdělávání celkově.

Silvie Pýchová
výkonná ředitelka SKAV a koordinátorka
iniciativy Úspěch pro každého žáka

Kulatý stůl SKAV a EDUin: Co nám říkají audity vzdělávacího systému o budoucnosti našich dětí?

Kulaté stoly SKAV a EDUin

stálá konference asociací ve vzdělávání

EDUin

5. října 2017

Téma: Co plánují politické strany pro oblast školství po volbách?

- Jaké trendy v českém školství považujete za pozitivní a chtěli byste na nich stavět i do budoucna? A proč?
- Jak chcete zlepšit vzdělávání dětí a mladých lidí v ČR?
- Jaký postoj zaujímáte například ke státní maturitě, jednotným osnovám, povinné školní docházce, jednotným přijímacím zkouškám na střední školy, k soukromým a alternativním školám?
- Co si myslíte, že je potřeba v nastavení českého školství změnit? Plánujete změnit nebo zavést nějaké zákony? A proč?
- Do jakých oblastí v tomto rezortu plánuje vaše strana navýšit investice? Odkud na to chcete získat finanční prostředky?
- Jak pro své plány získáte podporu škol, rodičů a širší veřejnosti, aby měly dlouhodobý dopad?

Panelisté:

Václav Fořtík, Piráti
Petr Gazdík, STAN
Pavel Himl, Strana zelených
Václav Klaus ml., ODS
Marta Semelová, KSČM
František Vácha, TOP09
Kateřina Valachová, ČSSD

16. listopadu 2017

Téma: Jak by mělo Ministerstvo školství komunikovat svoje záměry?

- Co by měla obsahovat komunikační strategie ministerstva?
- Jak by měla vypadat moderace odborné diskuze ve vzdělávání?
- Co si představujeme pod transparentním systémem připomínkových řízení strategických dokumentů?
- Jak by mělo ministerstvo zohledňovat názory odborné veřejnosti?
- Co už se v minulosti podařilo a můžeme na tom stavět a čeho se vyvarovat?

Panelisté:

Bohumil Kartous, EDUin
Jindřich Kitzberger, Duhovka Group, Centrum školského managementu PedF UK
Petr Kulíšek, Národní síť MAS
Klára Laurenčíková, ČOSIV
Petr Pavlík, MŠMT
Ondřej Šteffl, Scio

Kulatý stůl SKAV a EDUin: Jak by měli být učitelé zapojeni do formulování vzdělávací politiky?

Kulatý stůl SKAV a EDUin: K jakým hodnotám vychovává dnešní škola?

18. ledna 2018

Téma: Jak by měli být učitelé zapojeni do formulování vzdělávací politiky?

- Jaké zapojení učitelů do formulování vzdělávací politiky dnes systém umožňuje? Jak by to mělo ideálně vypadat?
- Jakou formou má probíhat odborná diskuze mezi učiteli?
- Co přináší do vzdělávací politiky a jaká jsou případná související rizika?
- Jakou vizi rozvoje vzdělávání prosazují existující organizace zastupující pedagogy? A jak to souvisí se vzdělávacími potřebami dětí a mladých lidí? Jak je plánují do budoucna hájit?
- Koho považují učitelé za experty a partnery ve vzdělávání?

Panelisté:

František Dobšík, ČMOS pracovníků školství
Petra Mazancová, Učitelská platforma
Michal Řezáč, Asociace učitelů občanské výchovy a společenských věd
Janek Wagner, Pedagogická komora

22. února 2018

Téma: Revize RVP. Komu tím prospějeme?

- Podle čeho revidovat rámcové vzdělávací programy?
- Jaká je celospolečenská zakázka pro vzdělávání v ČR?
- Jak vzniká, kdo ji definuje?
- Jak to souvisí s revizí RVP?
- Co může přinést strategie ČR 2030?

Panelisté:

Miroslava Černochová, Pedagogická fakulta UK
Ondřej Charvát, Výbor pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji, Úřad vlády ČR
Olga Kofroňová, Národní ústav pro vzdělávání
Miloš Rathouský, Svaz průmyslu a dopravy ČR
Petra Skalická, Výbor pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji, Člověk v tísni

22. března 2018

Téma: Co nám říkají audity vzdělávacího systému o budoucnosti našich dětí?

- Na co nás upozorňuje nový audit vzdělávacího systému?
- Co v auditu chybí?
- Jak se musí změnit řízení vzdělávací politiky, aby se trend začal zlepšovat?
- Jak naložit s výsledky auditu, aby se dostaly více do povědomí veřejnosti, a podnítit celospolečenskou debatu?

Panelisté:

Oldřich Botlík, Kalibro
David Greger, Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, Pedagogická fakulta UK
Jaroslav Jirásko, ZŠ Lázně Bělohrad, Asociace ředitelů ZŠ
Bohumil Kartous, EDUin
Svatopluk Pohořelý, MŠMT

17. května 2018

Téma: K jakým hodnotám vychovává dnešní škola?

- Jak se projevuje, k jakým hodnotám vychovává škola?
- Je to vědomé, nebo nevědomé působení?
- Jací lidé vyrostou z dnešního způsobu vzdělávání? A jak moc to má škola ovlivňovat?
- Co s tím, když není soulad mezi rodinou a školou?
- Jak učitel ovlivňuje osvojování postojů dětí?
- Jak se projevuje, že škola určitými hodnotami žije?

Panelisté:

Michal Broža, Informační centrum OSN
Jana Churáčková, ZŠ Eden
Vojtěch Ripka, Ústav pro studium totalitních režimů
František Tichý, Přírodní škola
Martinus Karthus Urza, Svoboda učení
Andrea Vedralová, Škola Můj Projekt

Chcete vědět, jak je naplňována Strategie 2020?

Bylo mi ctí účastnit se jako reprezentantka SKAV z pozice praktika práce expertního týmu, který v loňském roce průběžně vyhodnocoval naplňování Strategie vzdělávací politiky do roku 2020. Pokládám za velmi užitečné, že MŠMT takovou analýzu zadalo opravdu nezávislému odbornému týmu.

Expertní tým pracoval ve složení:

Prof. PaedDr. Iva Stuchlíková, CSc.
Doc. PaedDr. Ondrej Kaščák, Ph.D.
Doc. PhDr. Tomáš Janík, Ph.D., M.Ed.
PhDr. David Greger, Ph.D.
Mgr. Jana Matoušová
Mgr. Karel Šima, Ph.D.
Prof. PhDr. Arnošt. Veselý, Ph.D.
Doc. PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D.
Doc. Ing. Daniel Münich, Ph.D.
JUDr. Ing. Josef Staša, CSc.

Pracovníci oddělení analýz a strategií MŠMT se snažili průběžně dodávat týmu všechny dostupné podklady, před závěrem práce bylo uspořádáno pracovní setkání expertního týmu s některými členy vedení a početnými pracovníky odborů ministerstva.

Práce týmu pod velmi profesionálním a přitom decentním vedením prof. Ivy Stuchlíkové byla pro mě velmi zajímavá, obohacující, hodně jsem si ujasnila a mnoho jsem se naučila. Snad se mi podařilo přidat i pohled praxe. V týmu panovaly příjemné a přátelské vztahy a ovzduší partnerské spolupráce.

Analýza byla prezentována 12. 4. 2018 na semináři na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Na tomto odkazu najdete text zprávy, shrnutí, medailonky členů expertního týmu, videozáznam a prezentace.

Zpráva je obsáhlá vzhledem k počtu dílčích cílů a jednotlivých opatření. Proto jsme pro vás připravili na webu Učitelských listů seriál, který uvádí hlavní závěry k dílčím cílům. U každého cíle jsme položili navíc jednu otázku odbornému garantovi. Děkuji všem dotázaným za trpělivost, kterou se mnou vzhledem ke krátkým termínům měli, a doufám, že v této podobě se vám hodnocení bude lépe číst, navíc s bonusem odpovědí na otázky pro garanty.

Jana Hrubá, čestná členka SKAV

Rozpracování Desatera principů ve vzdělávání

V roce 2013 jsme za SKAV poprvé představili Desatero principů ve vzdělávání. O těchto principech a jejich finální podobě členská základna diskutovala dva roky a nebylo vůbec jednoduché se na nich shodnout. Je to dáno také pestrou tematickou skladbou 28 **členských** organizací, protože SKAV je mezioborová platforma. Dalo by se říct, že SKAV je takovým „lakmusovým papírkem“ diskuze o vzdělávání, na **němž lze testovat** debatu o rozvoji vzdělávání. V rámci české vzdělávací politiky ale tento potenciál SKAV doposud nebyl dostatečně využit, snad se to do budoucna změní. Nakonec jsme tedy po dvou letech diskuzí ke společnému **výsledku dospěli a vyšli s ním ven** na naší konferenci *Kvalitní výuka pro každé dítě v každé škole v roce 2013*. Mile nás překvapilo, že bylo naše desatero odbornou veřejností přijato pozitivně a některé organizace mimo SKAV ho dokonce integrovaly do svých dokumentů. Motivovalo nás to k tomu, abychom se pustili do jeho dalšího rozpracování, i když jsme tušili, že to nebude jednoduchý proces. Nad touto prací členové strávili nad rámec svých běžných činností tento školní rok a materiál je aktuálně ve fázi finalizace. Celý obsah by měl být hotov a publikován k dalším veřejným konzultacím na přelomu června a července 2018. Je potřeba zmínit, že za vznik tohoto nového materiálu vděčíme také Nadačnímu fondu rodiny Orlických, který tento náš záměr finančně podpořil. Každá teze bude nově zahrnovat vysvětlující text, jak tomu ve SKAV rozumíme, aby nemohlo v rámci obecnosti principů docházet k **nedorozuměním** a možným dezinterpretacím. A zároveň jsme mezi členy posbírali příklady z praxe, které jednotlivé teze a jejich význam naplňují. Malou ochutnávku můžete najít níže, jedná se o vysvětlující část k prvnímu bodu desatera.

Usilujeme o společnost, která je sociálně soudržná, spravedlivá, ohleduplná ke všem živým bytostem a životnímu prostředí, založenou na svobodě a zodpovědnosti každého jedince.

Vysvětlení:

První bod Desatera vyjadřuje **základní hodnoty**, na kterých celé Desatero stavíme. Ty se mají promítat do vzdělávání nejen prostřednictvím cílů a obsahů vzdělávání, ale především organizací a kulturou každé vzdělávací instituce. To znamená, že se nejen učíme o společnosti a pro budoucí život ve společnosti, ale zejména že v takovém **učícím se, sociálně soudržném, spravedlivém a ohleduplném společenství žijeme.**

Sociální soudržností míníme vzájemný respekt mezi všemi jednotlivci a skupinami ve společnosti, toleranci k odlišnostem, která umožňuje naplňovat individuální potřeby a důstojný život pro každého.

Spravedlností rozumíme dodržování a zajišťování základních lidských práv a svobod, rovnost před zákonem pro každého jedince.

Ohleduplnost nejen k lidem, ale i k přírodě a planetě považujeme za základní činitel kvality života na Zemi.

Svobodu vnímáme jako právo jedince realizovat svá přání, tužby a plány bez zbytečných omezení. Svoboda je principiálně limitována jen a pouze nutností ohleduplnosti k ostatním lidem, živé i neživé přírodě, zachováním spravedlnosti a závazků vůči společnosti. Tato omezení definují základní **zodpovědnosti jedince.**

S K A V
stálá konference asociací ve vzdělávání

DESATERO O VZDĚLÁVÁNÍ

Členové Stálé konference asociací ve vzdělávání (SKAV) se shodují na tomto souboru základních principů, které se týkají vzdělávání v průběhu celého života, a ve svých činnostech usilují o jejich naplnění.

1. **Usilujeme o společnost,** která je sociálně soudržná, spravedlivá, ohleduplná ke všem živým bytostem a životnímu prostředí, založenou na svobodě a zodpovědnosti každého jedince.

2. **Smyslem vzdělávání** je, aby každý mohl rozvíjet co nejlépe svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život.

3. **Chtít se učit je přirozené** a kvalitní vzdělávání z toho vychází. Bez vnitřní motivace se nerozvíjí sebeúcta, odpovědnost a samostatnost.

4. **Kvalitní učení a rozvoj osobnosti** probíhá výhradně v prostředí vzájemnosti, bezpečí, důvěry a smysluplných podnětů.

5. **Učíme se od sebe navzájem.** Interakce v kulturně, sociálně, věkově i jinak různorodé skupině tomu napomáhají.

6. **Každý se učí jinak.** Proto považujeme za nezbytné respektovat potřeby každého jedince a poskytovat mu podporu k nalezení jeho vlastní cesty.

7. **Vzdělavatel je průvodcem** na cestě vzdělávání. Je zodpovědný za vytváření podmínek, prostředí a podnětů.

8. **Vzdělavatel poskytuje cílenou zpětnou vazbu,** která napomáhá učení a rozvoji osobnosti.

9. Jen společnou péčí všech vytvoříme prostředí, kde vzdělávání bude kvalitní a pro každého. Rolí státu je zajistit **svobodu a spravedlnost ve vzdělávání.**

10. V konečném důsledku každý **člověk odpovídá za své vzdělávání sám.**

Odborné setkání s MUDr. Františkem Koukolíkem, DrSc. (leden 2018)

Profil členské organizace

Asociace předškolní výchovy

Poslání a vize organizace:

Asociace předškolní výchovy (dále APV) je dobrovolným zájmovým sdružením občanů i právnických osob, působícím na území ČR. Byla registrována Ministerstvem vnitra dne 8. 2. 1991 (pod číslem VSP/1-5041/91, IČO 15273661).

Zabývá se především pedagogicko-psychologickými, zdravotními, sociálními, etickými a etickovýchovnými aspekty výchovného působení na dítě v předškolním období.

Usiluje o zlepšení informovanosti učitelské i rodičovské veřejnosti a spolupracuje s dalšími partnerskými organizacemi u nás i v zahraničí.

Prostřednictvím svých zástupců v poradních orgánech a v komisích MŠMT se podílí na přípravě legislativních materiálů pro předškolní výchovu.

V rámci těchto cílů chce APV:

1. podněcovat odborné diskuze nad problémy současné předškolní výchovy
2. přispívat k ověřování realizace nových přístupů v praxi předškolní výchovy
3. podílet se na přípravě nových modelů předškolní výchovy
4. působit na rodičovskou veřejnost a na veřejné mínění, a tím chránit práva dítěte
5. ovlivňovat ostatní pedagogické pracovníky (zabývající se dětmi čtyř až osmiletými)
6. spolupracovat s odborníky jiných profesí, zabývajícími se dítětem předškolního věku

APV pořádá odborné a doplňkově vzdělávací akce – diskuzní setkání k aktuální problematice, setkání s renomovanými odborníky, odborné dílny, Salon hraček, podporuje studijní, ediční a propagační činnost (např. soutěž Správná hračka), vykonává poradenskou a informační službu.

Roční výše členského poplatku činí 200 Kč, členové výboru a čestní členové jsou od platby osvobozeni.

Interview

Rozhovor s Ivanou Lacinovou,

zástupkyní Asociace předškolní výchovy ve SKAV

Mgr. Ivana Lacinová je zástupkyní Asociace předškolní výchovy ve SKAV, dvacet let působila jako ředitelka MŠ v Praze-Suchdole. Je spoluautorkou Kurikula podpory zdraví v mateřské škole a programu Mateřská škola podporující zdraví, autorka knihy Co dělají mateřské školy v Norsku pro zdravý vývoj dětí aneb Nikdo není malý.

Kdy a proč vznikla Asociace předškolní výchovy?

Asociace vznikla v roce 1991. Uvnitř asociace se kolem paní doc. Opravilové soustředily její bývalé studentky a začal vznikat osobnostně orientovaný model předškolní výchovy. Nejprve bylo potřeba zamyslet se nad jeho aspekty a na základě toho podněcovat odborné diskuze nad problémy předškolní výchovy a začít připravovat modely vzdělávání pro předškolní děti. Předškolní vzdělávání bylo do té doby celé orientované na výchovy (učebně disciplinární model). Velmi podrobně rozplánovaný časový rozvrh se dvěma zaměstnáními pro předškoláky vytěsnil základní a nejpotřebnější činnost dětí – spontánní hru – pouze na krátký čas při scházení a rozcházení dětí. Docházelo prokazatelně k přetěžování dětí. To potvrdil i výzkum E. Šulcové uveřejněný v Predškolské výchově č. 3. z roku 1989–90. Začali jsme hledat cestu, jak dětem ulevit a zlepšit jejich podmínky života v mateřské škole. K mému překvapení jsme zjistili, že dosud platný Program výchovné práce v jeslích a mateřských školách z r. 1984 nemá zákonnou oporu, je jen doporučeným materiálem. Mohli jsme se proto rovnou soustředit na přípravu nového pojetí. V 92. a 93. roce probíhaly výzkumné činnosti v oblasti osobnostně orientovaného modelu. K tomuto tématu probíhaly členské diskuze, které postupně přešly v odborně vzdělávací akce s renomovanými odborníky. V dalších letech to již byly celostátní konference. Členky asociace se podílely na přípravě celostátních dokumentů Bílá kniha a Rámcový vzdělávací program pro mateřské školy (RVP PV). Po ukončení práce na výzkumu osobnostně orientovaného modelu koncem r. 1993 zaujal některé členky APV Norský model podpory zdraví, který se pilotně ověřoval na základních školách. Domluvili jsme se a pod vedením dr. Miluše Havlínové ze Státního zdravotního ústavu jsme v roce 1994 začali vytvářet vlastní model podpory zdraví pro mateřské školy. Na tomto projektu, který se protáhl na více než deset let, se asociace podílela jen účastí svých členek. Souběhem skutečnosti, že již existoval osobnostně orientovaný model a zároveň se pracovalo na programu podpory zdraví, se do připravovaného RVP dostaly moderní pedagogické myšlenky, které předškolní výchovu posunuly o mnoho let vpřed. Důležitou součástí naší asociace je sekce výchovy řeči, která sdružuje logopedické asistentky. Připravují množství vzdělávacích akcí pro své členy i zájemce z řad ostatních učitelek. Výchova řeči má stále stoupající význam, protože rozvoj řeči má vliv i na rozvoj myšlení a dětem pomáhá být úspěšnější. Velmi populární mezi členkami asociace jsou tradiční lednová setkání s MUDr. Františkem Koukolíkem. Setkáváme se spolu již 18 let. Jeho pohled neurologa na otázky výchovy pedagogy inspiruje i nutí k zamyšlení. Další dlouholetou aktivitou (od r. 1994), na které se asociace podílí, je soutěž Správná hračka, kde spolupracujeme se Sdružením pro hru a hračku a Unií výtvarných umělců (Asociace hračka).

Jaké změny ve vzdělávání byste jako asociace chtěli dosáhnout?

Nám už se v podstatě velikých změn ve vzdělávání od 90. let dosáhnout podařilo. Podařilo se nahradit jednotlivé disciplíny – výchovy – osobnostně orientovaným modelem se vzdělávacími oblastmi rozvíjejícími potenciál a osobnost jednotlivých dětí. Bohužel po celou dobu snahy o implementaci RVP byla podpora ze strany MŠMT jen minimální. Lektorem mohl být téměř kdokoli, a tak se učitelky dozvídaly o RVP často zcela protichůdné informace. Asociace se v té době soustředila na vzdělávání členek a připravovala pro ně školení i konference. Většina učitelek uvítala uvolnění režimu, větší problém byl s výměnou „výchov“ za oblasti. Postupně, jak se zvyšovala informovanost učitelek, začalo se dařit i zkvalitňování předškolní výchovy.

Problém, který přetrvává, je kvalifikace učitelek v mateřských školách, protože doposud mohou mít jak střední školu, tak VOŠ nebo bakalářské vzdělání z VŠ. Asociace dlouhodobě prosazuje potřebu vysokoškolského vzdělání učitelek alespoň na úrovni bakalářského studia. Situace se však navzdory MŠMT zlepšuje a v letošním roce již devět pedagogických fakult nabízí bakalářské studium předškolní pedagogiky. Tento stav se zatím výrazně nepromítl do uvažování MŠMT. Ve Strategii 2020 je uvedeno, že bude zahájena diskuze o vysokoškolské kvalifikaci pro učitelky MŠ. Asociace se o této problematice snaží diskutovat již dvacet let.

Dále bychom chtěli dosáhnout nižšího počtu dětí ve třídách, protože z psychologického hlediska nejsou vhodné tak velké skupiny dětí, které tam aktuálně jsou. Dalším tématem jsou dvouleté děti, které už v mateřských školách reálně jsou, ale optimální podmínky pro ně budou vytvořeny až od roku 2020. Naše ambice v tomto směru je, aby podmínky pro dvouleté děti byly vytvořeny co nejdříve. V té části vyhlášky, která začne platit až v roce 2020, je taxativně uvedeno, o kolik se sníží počet dětí ve třídě. To jsou personální podmínky, které bychom potřebovali, aby platily už teď. Čím si zaslouží letošní dvouleté děti horší životní podmínky než děti, kterým budou dva až v roce 2020?

Jak se za posledních 25 let vyvíjela předškolní výchova v ČR? Jaké byly důležité milníky z tvého pohledu?

Vyvíjela se velmi vstřícně pro dítě díky osobnostně orientovanému modelu. Jde o to, co je pro dítě nejlepší. V předškolním vzdělávání se stalo důležitým dítě. Druhá velká změna je přístup k rodičům. Dříve rodič zůstával mimo, dnes jsou rodiče více bráni jako partneři, kteří mají své názory a svou představu o vzdělávání. Školka je průvodcem dítěte na tři roky, ale rodič provází dítě dvacet let. Ve školkách se také uvolnil režim, přestaly být tolik důležité hodiny, aby všichni všechno měli hotové načas, uvolnil se režim celkově. V mateřských školách se díky RVP PV vystavěl zcela nový model. Základní školy tak velikou proměnou neprošly. My jsme výchovy úplně zrušili a učitelky z toho byly na začátku vyděšené. Všechno se uvnitř programu RVP „zbouralo“ a celé se vystavělo úplně novým způsobem, aby to bylo vstřícné dítěti a jeho potřebám. Mateřské školy nemají povinné vzdělávací obsahy, jsou tam jenom návrhy činností, které vedou k naplnění kompetencí a cílů. Učitelka si může třídní plán sama vytvářet podle potřeb dětí, které se jí ten rok sešly ve třídě. To s sebou nese obrovskou svobodu, ale i zodpovědnost. Zejména v počátku platnosti RVP PV se učitelky houževnatě školily, protože se potřebovaly ujistit, že jednají správně a ve prospěch dětí.

Čím se aktuálně zabývá vaše asociace? A co za problémy řeší mateřské školy v ČR?

Aktuálně se naše asociace zabývá důsledky legislativních změn, dvouletými dětmi a povinným předškolním ročníkem a také inkluzí. Uzákonění povinné docházky byl politický akt, před kterým varovaly nejrůznější organizace a výzkumy. Poslední zpráva ČŠI – její tematická zpráva z 1. 6. 2018 – Dopady povinného předškolního vzdělávání potvrzuje, že očekávání zákonodárců se nenaplnila. Společné vzdělávání nám nedělá příliš velký problém, protože mateřské školy pracovaly odjakživa i s dětmi, které nějak vybočovaly, a učitelky se naučily přizpůsobit jejich potřebám. Více nás trápí velký počet dětí ve třídě a také budoucí změna financování. Běžné mateřské školy řeší nedostatek učitelek a nedostatek asistentů. Díky šablonám si mohou dovolit financovat asistentku nebo chůvu, ale na trhu práce není dostatek těchto lidí. A trápí je samozřejmě vysoké počty dětí, to je také z bezpečnostního hlediska brzdí v jejich aktivitách. A samozřejmě peníze, tak to bylo vždycky. A já osobně mám největší obavu z toho, aby se nám podařilo udržet dosaženou reformu v souvislosti s probíhající revizí RVP, která se připravuje téměř v utajení a o které se příliš neví, jak bude vypadat.

Proč jste členy SKAV? Co to přináší osobně tobě?

Zastupujeme předškolní vzdělávání. Od roku 1978 nebyly mateřské školy součástí školského zákona. Byly pouze školským zařízením. Tyto důsledky jsme velmi citelně prožili v 90. letech, kdy jsme jako tzv. nezapočítané aktivity byli při rozdělování peněz na platy až na posledním místě. Do školského systému jsme se vrátili až s novým školským zákonem v roce 2004. Naše zkušenosti nás naučily, že je důležité být vždy součástí vzdělávacího systému. Proto jsme také členy SKAV, abychom byli mezi vzdělavateli působícími na různých úrovních systému. Naše vyčlenění v roce 1978 způsobilo odtržení od pedagogického proudu. Byla tendence vytvářet i vlastní pedagogickou terminologii. Potřebujeme, abychom byli součástí celého vzdělávacího systému, proto jsme chtěli být i ve SKAV, aby nám neujel vlak. Mně osobně to přináší úžasný pocit setkávání se s lidmi, kteří jsou zapálení pro věci, co dělají. Je to příjemné se v takové skupině pohybovat a jednou za měsíc se s těmito lidmi setkávat. Výměna myšlenek a výměna názorů mi připadá jako duševní pohlazení.

Co bys, Ivano, popřála SKAV do budoucna?

Aby nám, jako členům Stálé konference, vydrželo nadšení při práci na Desateru SKAV a při řešení dalších problémů, které přijdou. Aby myšlenky našeho desatera s námi sdílely i další organizace, které se k nám ještě v budoucnu připojí. Aby se podařilo na ně přenést i toto skupinové nadšení. Aby se SKAV a myšlenky, které prosazuje, dostaly do ještě širšího povědomí, protože dělá užitečnou práci, a čím víc lidí naše představy o tom, jak má vypadat vzdělávání v 21. století, přijme, tím lépe pro naše školství.

Rozhovor vedla Silvie Pýchová

K jádru problému

Mateřské školy podporující zdraví

Mgr. Ludmila Šprachtová APV

Program podpory zdraví v MŠ není alternativním programem, ale byl vytvořen jako modelový. Jeho cílem bylo zapojení co největšího počtu MŠ. Měl a má být prostředkem reformy v předškolním vzdělávání.

Podle dílčího úkolu vládního programu Zdraví pro 21. století mělo v roce 2015 mít nejméně 50 % dětí příležitost zařadit se do mateřské školy podporující zdraví a 95 % dětí školou povinných do základních škol podporujících zdraví.

Škola podporující zdraví je ucelený pedagogický systém. Obsahuje kompetence, dílčí vzdělávací cíle, návrh činností, kterými lze kompetence a cíle naplnit. Má vypracovánu pedagogickou diagnostiku – záznamové listy a tabulky pro zaznamenávání pokroků dětí v MŠ. *(Existuje možnost volit ze dvou typů:* tzv. RoKy, tzn. **Ro**zvoj **k**ompetencí každého dítěte, nebo tzv. SUKy, tzn. **S**družené **uk**azatele formálního kurikula podpory zdraví v MŠ.) Pro ověření kvality práce školy existuje soubor indikátorů – evaluační nástroj INDI MŠ. Kniha kurikulum podpory zdraví je veřejně dostupná. Podpůrné materiály pro diagnostiku a evaluaci je možno získat až po školení, které musí škola absolvovat, aby se s materiály naučila správně zacházet.

Mateřské školy pracující podle KPZMŠ mají jistotu, že naplňují všechny podmínky RVP PV, rozvíjejí všechny kompetence dítěte předškolního věku (podle RVP PV), a navíc nabízejí dětem, jejich rodičům a zaměstnancům podmínky podporující zdravý životní styl (dále jen ZŽS).

Historie vzniku programu Škol podporujících zdraví

- 1986 vytvořen a zahájen ve Skotsku
- 1989 převzat WHO (Světová zdravotnická organizace) pro evropské země
- 1991 nabídnut zemím Střední Evropy
- 1992 přijat a zahájen v České republice (byl pro věk dětí od 5 let, pro základní vzdělávání)
- 1995 vznik modelového českého programu Zdravá mateřská škola (Havlínová, M. a kol., Praha, Portál)
- 2000 inovace celého modelového programu na Kurikulum mateřských škol podporujících zdraví (jako výstup řešení dvouletého grantu MŠMT evidovaného pod názvem Kurikulum pro mateřské školy zaměřené na podporu zdraví, identifikační kód projektu RS 98 09) (Havlínová, M. a kol., Praha, Portál)

- 2001 zásadní vliv programu na obsah Rámcového programu pro předškolní vzdělávání – povinného dokumentu pro práci všech mateřských škol
- 2006 aktualizace modelového programu podpory zdraví (dokument a metodika) Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole (Havlínová, M. a kol., Praha, Portál)
- 2006–8 vývoj materiálů pro pedagogickou diagnostiku
- 2012 inovace materiálu INDI MŠ, který obsahuje indikátory pro evaluační činnost školy

Filozofie programu podpory zdraví ve škole má dva přístupy, které se prolínají

- **Holistický přístup:** vychází z celistvé struktury lidské bytosti (organismu, psychiky, osobnosti) a jejího prostředí (blízkého i vzdáleného, společenského i přírodního).
- **Interakční přístup:** vychází z dynamiky a interakce mezi jednotlivcem a prostředím. Podle složitosti interakce jsou oblasti rozděleny na pět úrovní, které byly převzaty do RVP PV:
  - biologickou (v RVP PV jako Dítě a jeho tělo)
  - psychologickou (v RVP PV jako Dítě a jeho psychika)
  - interpersonální (v RVP PV jako Dítě a ten druhý)
  - sociálně-kulturní (v RVP PV jako Dítě a společnost)
  - environmentální (v RVP PV jako Dítě a svět)
- **Postoj ke zdraví:**

Současné pojetí zdraví klade důraz na celistvost a souvislosti, uznává úlohu subjektivního pocitu zdraví – pohody. Zdraví i nemoc u dítěte i dospělého chápe jako výslednici vzájemného působení organismu, psychiky, osobnosti a prostředí věcného, přírodního i sociálního.

Program podpory zdraví má dva integrující principy

I. Respekt k přirozeným potřebám jednotlivce v celku společnosti a světa. Poskytuje příležitosti k uspokojování individuálních a vývojových potřeb dětí a potřeb dospělých v souvislosti s jejich činnostmi v mateřské škole. Tento princip naplňují zásady/podmínky (viz dále) 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8.

II. Rozvíjení komunikace a spolupráce. Tento princip naplňují zásady/podmínky 1., 2., 6., 8., 9., 10., 11., 12.

Oba principy se realizují prostřednictvím dodržování dvanácti zásad/podmínek pro program MŠPZ. 1., 2., 6. a 8.

V obou principech, pouze jinými indikátory. Název zásady je zvolen proto, že jejich naplňování je zásadní pro vytvoření konkrétních podmínek pro realizaci modelového programu MŠPZ. Jejich fungování a kvalitu MŠ neustále sleduje. Jsou neformálním kurikulem školy.

Zásady/podmínky podpory zdraví v MŠ, neformální kurikulum, jsou:

1. Učitel/ka podporující zdraví

Přístup učitele/učitelky ke zdraví, k programu MŠPZ je zásadní. Vychází z holistického a interakčního přístupu. Zdraví vnímá jako prvořadou hodnotu, posiluje svůj zdravý životní styl. Pomáhá ho vytvářet a naplňovat v MŠ. Je hlavním realizátorem programu podpory zdraví v MŠ. On/a volí činnosti, které vycházejí ze vzdělávacích potřeb konkrétních dětí ve třídě, skupiny ve třídě. S nimi plánuje obsah vzdělávání v souladu s Kurikulem podpory zdraví v mateřské škole, s ŠVP. Používá metody prožitkového, situačního a kooperativního učení. Je facilitátorem učení. K hodnocení dětí používá objektivní zpětnou vazbu. Je vzorem pro děti, které se učí v tomto věku především napodobováním, „zrcadlením“ svého nejbližšího okolí. Stále se vzdělává.

2. Věkově smíšené třídy

Přirozeným prostředím v životě člověka je věkově smíšená skupina. Ta umožňuje společné činnosti a vzájemné dorozumívání. Smíšená třída poskytuje přirozené podmínky pro sociální rozvoj dítěte, který je hlavním přínosem předškolního období pro další život. Mladší děti se učí spontánně od starších dětí. Usnadňuje adaptaci nových dětí na prostředí mateřské školy, protože přicházejí do třídy, kam se většina dětí po prázdninách vrací a naváže na předchozí školní rok. Znají pravidla, umístění hraček, věcí, s jistotou vědí, jak bude probíhat den. Chovají se sebejistě, mají zkušenost s pomocí druhému. Přijímají pozitivně odlišnosti, umějí naslouchat, chovají se empaticky.

3. Rytmický řád života a dne

MŠPZ stanovuje a dodržuje taková rámcová pravidla uspořádání života a dne, která zabezpečují střídání klidových a rušných aktivit a umožňují učitelce pružné rozhodování podle situace. Takový řád respektuje vývojové i individuální potřeby dětí.

4. Tělesná pohoda a volný pohyb

MŠPZ ochraňuje a posiluje organismus dítěte především dostatečnou nabídkou volného pohybu, který je nepostradatelný pro zdravý vývoj dítěte. Volný pohyb působí příznivě na celkovou tělesnou a duševní pohodu.

5. Zdravá výživa

MŠPZ poskytuje stravování podle pravidel o zdraví prospěšné skladbě jídelníčku a o technologii zpracování jídel. Pěstuje prospěšné stravovací návyky a dovednosti. Posiluje samostatnost dětí při volbě druhu a množství jídla, při sebeobsluze a úklidu po dojedení. Děti se dozvídají o správné skladbě jídelníčku.

6. Spontánní hra

MŠPZ vytváří prostor, čas a prostředky pro spontánní hru vycházející z přirozených potřeb a zájmů dítěte.
Hra je v MŠPZ nejdůležitější činností.

7. Podnětné věcné prostředí
MŠPZ vytváří ve svých prostorách vstřícné, estetické, podnětné a hygienické prostředí. Ve třídách, šatnách, na chodbách jsou vyvěšeny výtvory všech dětí. Z výtvorů je patrná radost a zápal z tvoření. Důležitý je proces tvoření, ne dokonalý výkres, výrobek.

8. Bezpečné sociální prostředí
MŠPZ vytváří bezpečné sociální klima na základě vzájemné důvěry, úcty, empatie, solidarity a spolupráce mezi všemi lidmi v mateřské škole.

Posiluje a povzbuzuje sebedůvěru dítěte a dospělých osob MŠ, dítě chrání před situacemi a vlivy, které nezvládá a které je proto stresují, navozuje kladné emoční stavy a citové vztahy, vyhledává příležitosti ke cvičení psychické odolnosti.

9. Participativní a týmové řízení
MŠPZ praktikuje a rozvíjí styl řízení, který je založen na participaci a kooperaci všech zúčastněných uvnitř MŠ. Dbá o podmínky pro subjektivní pohodu a pro objektivní zdraví pedagogů a ostatních pracovníků MŠ a o jejich profesionalizaci.

10. Partnerské vztahy s rodiči
MŠPZ rozvíjí společenství mateřské školy a rodiny. To vzniká prolínáním vlivů z rodiny do mateřské školy a opačně na základě vzájemné otevřenosti a partnerství.

11. Spolupráce mateřské školy se základní školou
MŠPZ usiluje o součinnost se základními školami v okolí, snaží se vytvářet podmínky pro nestresující, plynulý přechod dětí z MŠ do 1. ročníku ZŠ.

12. Začlenění mateřské školy do života obce
MŠPZ je součástí obce. Snaží se, aby se život v MŠ prolínal s aktivitami v obci.

Formální kurikulum podpory zdraví

Formálním kurikulem se rozumí obsah vzdělávání MŠPZ, plně nebo částečně řízené činnosti, kterými se rozvíjejí kompetence předškolního dítěte, dílčí cíle předškolního vzdělávání. Kurikulum má formu konkrétních školních a třídních vzdělávacích programů.

Informace a další materiály najdete na webových stránkách Státního zdravotního ústavu.

Předškolní vzdělávání optikou současnosti

Příspěvek z podzimního semináře APV konaného 24. 11. 2017.

Na sklonku 20. století se v souvislosti se vznikem mezinárodní klasifikace ve vzdělávání ISCED, kterou přijalo UNESCO v roce 1999, nahradil pojem předškolní výchova pojmem předškolní vzdělávání. Znamená „uvedení dětí raného věku do prostředí školního typu“, ve kterém fungují „různé typy vzdělávacích programů, určené pro děti předškolního věku“ realizované ve státem financovaných mateřských školách, začleněných do vzdělávací soustavy.

Východiskem pro stanovení cílů předškolního vzdělávání v České republice je osobnostně orientovaný model, který respektuje přirozené potřeby dětí a sleduje optimální podmínky pro jejich rozvoj. Strategický základ v realizaci procesu vzdělávání představuje RVP PV, který vymezuje horizonty předškolního vzdělávání.

Vzdělání je společenská hodnota, s níž jsme v neustálém styku a konfrontaci. Dítě od narození v rodině a později v mateřské škole (i kdekoliv jinde ve svém okolí) zaznamenává chování lidí, jejich přání, touhy, názory a hodnoty, které uznávají. Podle toho, jak s nimi souhlasí a jak jim rozumí, je napodobuje a popřípadě se s nimi ztotožňuje. Individuální zážitky a zkušenosti, sledované názory a postoje se sjednocují a ladí s kodexem obecně platných společenských norem, které reprezentují vzdělání.

Vzdělání je jednou ze základních hodnot, které může jedinec svou soustředěnou činností a snahou dosáhnout. Značná část této hodnoty vzniká nezáměrným působením z nahodile získaných životních dojmů a zkušeností. Z hlediska výchovy je důležité záměrné seznamování s obecně platnými a uznávanými poznatky a normami lidského chování.

Výchovné cíle předškolního vzdělávání závisejí na tom, jak společnost vnímá hodnotu dětství. Teprve na konci 19. století a v průběhu 20. století společnost dítěti porozuměla a ocenila jeho schopnosti. Značným podílem k tomu přispěly mateřské školy.

Představy o cílech, obsahu i podmínkách předškolního vzdělávání se vyvíjejí a mění. V každé době existují rozdíly mezi názory rodičů, pedagogů, politiků a ekonomů, mezi zájmy soukromými a veřejnými. Pedagogové a filozofové zdůrazňují obecně lidsky rozvíjející a kultivující vzdělávání, to znamená široce pojatou přípravu. Přístup politiků a ekonomů je více utilitární a pragmatický. Doporučuje směřovat vzdělávání především k tomu, co bude dítě potřebovat bezprostředně (příprava na vstup do školy). Pokud jsou rozvojové cíle a kompetence v obou případech smysluplné, jasně formulované a vzájemně harmonizované, nemusí působit kontraproduktivně.

Předškolní vzdělávání má vytvářet předpoklady dítěte k tomu, aby ze své pozice přijalo svět, kterému rozumí a v němž se může mezi ostatními uplatnit podle svých sil a schopností. Výchovné působení má pro ně být výzvou, aby na sebe dokázalo klást nároky a nespoléhalo se, že bude vedeno a směrováno.

Předpokladem pro přiměřeně stanovený cíl a obsah předškolního vzdělávání je důkladná znalost dítěte. Současná odborná literatura dokáže popsat dnešní dítě z hlediska fyziologického, motorického, psychického i sociálního. Zjišťuje mimo jiné, že dnešní dítě se mnohdy nedokáže bez problémů vyrovnávat s nároky, které jsou na ně kladeny.

Mateřská škola musí sledovat, zda je současná vzdělávací nabídka přiměřená potřebám a možnostem předškolního dítěte. Rovněž by měla znát, jaké záměry a očekávání má rodina, protože přístup rodiny a mateřské školy se někdy shoduje a doplňuje, mnohdy ale dochází k rozporům.

Předškolní vzdělávání je přirozený proces, který má naplňovat všechny potřeby dítěte a vytvářet podnětné podmínky pro učení v nejširším slova smyslu. Mělo by respektovat prožitky a zkušenosti dítěte, jeho individualitu i hranice jeho možností, včetně těch, které jsou dány vývojovými, zdravotními či sociokulturními odlišnostmi.

Klíčová role v předškolním vzdělání náleží učitelce, která umí dítě přesvědčit, že jí na něm záleží, že se na ni může kdykoli obrátit a že bude v každé situaci vždy připravena společně s ním hledat řešení. Její vztah k dítěti je založen na porozumění, nikoli rutině, je spravedlivá a přesvědčivá. Má odvahu hájit právo dítěte na osobnostní rozvoj a umí pro to vytvářet podmínky. Snaží se dítě nezklamat a nevystavovat deprimujícím zážitkům. Musí být pedagogicky odvážná, to znamená, že se umí, pokud je třeba, postavit na odpor necitlivým požadavkům, které nerespektují zájmy, potřeby a specifické zvláštnosti předškolního dítěte.

doc. PhDr. Eva Opravilová, CSc.

Step by Step: Reflektivní kruh ve škole Začít spolu

Z členských organizací...

AISIS

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Představení projektu Škola pro všechny

Koncept Škola pro všechny vychází z pojetí člověka-individuality s unikátní kombinací zájmů, potřeb, schopností, temperamentu a životních zkušeností. Proto se každý chceme a potřebujeme učit trochu něco jiného, z rozdílných popudů a za jiným účelem. Startujeme z jiného výchozího bodu k jinému cíli, upřednostňujeme rozdílné způsoby a prostředky učení.

Školu vnímáme jako jedinečnou instituci, kde společně žijí a vzájemně se od sebe a o sobě učí všechny děti, které v dospělosti budou schopny samostatného života. Jsme přesvědčeni, že jedině ve „škole pro všechny“ lze využívat vysokou rozmanitost dětí jako bohatství pro učení, hluboce pochopit ostatní, budovat vzájemný respekt a toleranci k rozdílnostem. A to považujeme za jeden z hlavních úkolů školy.

Na tomto konceptu jsme postavili stejnojmenný projekt Škola pro **v**šechny, který byl podpořen z Operačního programu Praha – pól růstu, a je spolufinancován Evropskou unií.

Projekt je tvořen následujícími aktivitami:

Minimalizace šikany (MIŠ)
Program MIŠ je páteří celého projektu. Je zaměřený na podporu systémové změny na úrovni celé školy.

Probíhá ve třech na sebe navazujících etapách

- vzdělávání – tři dvoudenní vzdělávací a tréninkové moduly, zaměřené na téma bezpečného klimatu v sociální skupině, porozumění fungování šikany a nácvik intervenčních strategií
- workshop – jednodenní pracovní setkání, kdy si škola vytváří školní plán zlepšení systému prevence šikany

- supervize – individuální podpora škol a jednotlivých pedagogů dle stanovených priorit školy

Do projektu se zapojilo 28 pražských škol, v souhrnu více než 350 pedagogů.

Úvod do mediace pro pedagogy
Mediaci zařazujeme jako účinný soubor komunikačních strategií a technik, které pomůžou zúčastněným pedagogům účinně a kultivovaně řešit konflikty pomocí prostředníka mezi žáky, pedagogy, rodiči a dalšími zainteresovanými stranami.

Tváří v tvář historii (TTH)
Dílna TTH nabízí originální metodu výuky, umožňující pochopit dějinné události v kontextu současnosti, podporuje diskuzi o hodnotě lidského života, důstojnosti jednotlivce a jeho přirozených práv. Metodika je adaptována z amerického programu Facing History and Ourselves, který má v USA a Kanadě tradici od roku 1976.

Různorodost jako výhoda
Program se zaměřuje na konstruktivistické pojetí výuky, kde pedagog jako jeden z hlavních zdrojů učení využívá životní zkušenosti žáků. Různorodost pojímáme v nejširším slova smyslu; zaměříme se na specifika jazykové diverzity. Program čerpá ze zkušeností z mezinárodního projektu UDEL21 (Use Diversity to Enhance Learning for 21st century), jehož se účastní šest organizací ze států EU, a hledá účinné postupy, jak efektivně vyučovat v různorodých skupinách žáků. Využíváme rovněž domácích zkušeností proinkluzivních škol, kooperativní výuky a dramatické výchovy.

Projekt je doplněn zahraničními stážemi, při kterých navštívíme vybrané školy, vzdělávací instituce a události, které nám umožní nazřít příklady inspirativní praxe v tématech jednotlivých aktivit projektu.

Projekt jsme zahájili v říjnu roku 2017 a jeho ukončení je plánováno na červenec 2019.

Asociace Montessori ČR

ASOCIACE MONTESSORI
ČESKÁ REPUBLIKA

Asociace Montessori ČR sdružuje právnické a fyzické osoby, které sdílejí pedagogické principy formulované dr. Marií Montessori, principy přirozené a respektující výchovy a vzdělávání a přístupu k lidské bytosti a principy demokracie, svobody a rovnosti. Budujeme komunitu lidí se stejnými hodnotami a podobným posláním a našim členům poskytujeme služby, kterými podporujeme jejich činnost. Každý rok pořádáme celorepublikové České setkání montessori učitelů, pro učitele i rodiče provozujeme informační platformu/blog www.zijememontessori.cz, tvoříme síť montessori mateřských a základních škol, které implementují montessori podle mezinárodního standardu, tvoříme metodiky pro učitele a podporujeme překlady děl Marie Montessori. Pro rodiče jsme vytvořili on-line kurz www.dokazestosam.cz a vydáváme elektronický časopis Montessori pro rodinu. Pro více informací o činnosti Asociace Montessori kontaktujte miroslava.vlckova@amiprague.cz.

Člověk v tísni

ČLOVĚK V TÍSNI
ČESKÁ REPUBLIKA

Program Varianty společnosti Člověk v tísni se věnuje vzdělávání pedagogů v oblastech společného vzdělávání a globálního rozvojového vzdělávání, podpoře asistentů pedagoga, vytváření metodických a výukových materiálů a podpoře komunikace mezi školou a rodiči.

Kniha Největší přání

V uplynulém roce jsme vydali několik publikací pro práci s globálními tématy ve výuce. Velkoformátová kniha ***Největší přání***, kterou napsala spisovatelka Ester Stará a ilustrovala výtvarnice Daniela Olejníková, seznamuje děti pomocí příběhu putování modrého plyšového koníka z Asie do Evropy s tématy jako je migrace, konzum, odměna za práci nebo doprava. Ke knize jsme vydali metodickou příručku pro učitele ***Největší přání – Svět ve výuce***, jež obsahuje aktivity do výuky k jednotlivým tématům knihy. Příběh ***Farídova jízda rikšou*** napsala irská spisovatelka Rowan Obermanová, program Varianty knihu vydal v českém překladu. Příhody, které se bangladéšskému chlapci Farídovi stanou během jediného dne, dětem poutavě ukazují propojenost globálního světa a seznámí je s tématy, jako jsou klimatické změny nebo globální obchod. Ke knize jsme vydali příručku ***Farídova jízda rikšou – Svět ve výuce***, která nabízí aktivity a podklady k využití knihy pro mezipředmětovou výuku na prvním stupni základních škol.

V loňském roce jsme vydali také metodickou příručku ***Bohouš a Dáša mění svět: Jak vyzrát na komiks?!***, která se věnuje práci s komiksem ve výuce, nabízí aktivity na procvičování základů komiksové tvorby i metodické lekce, jež využívají komiks k hlubšímu prozkoumání témat globálního rozvojového vzdělávání.

Podporujeme také předškolní pedagogy, pro které jsme vydali soubor pracovních listů pro podporu předškolního vzdělávání ***Říkáme si společně / Vakeras Jekhetane***. Jsou určeny pro školky a předškolní zařízení, kam docházejí především romské děti ze sociálně znevýhodněných rodin, a jejich cílem je podpořit lepší adaptaci dětí ve školce. Pracovní listy doplňuje ***Metodika pro pedagogy***, která je má podpořit v komunikaci s rodiči a navázání spolupráce při přípravě dětí na povinnou školní docházku.

Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání

Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání (ČOSIV) se v letošním roce zaměřuje mj. i na podporu žáků s tzv. náročným chováním. Správná podpora těchto žáků je pro učitele velká výzva. Přitom tyto děti pouze nezvyklou formou upozorňují na něco, co prožívají, s čím si neumějí poradit, doslova volají o pomoc. Prožitý traumatický zážitek, kterým může být například domácí násilí, nefunkční rodinné prostředí, ale i rozvod rodičů, pak v dítěti nastartuje tzv. spouštěče určitých projevů náročného chování. Těmito spouštěči mohou být třeba tón hlasu, chování ostatních spolužáků či učitele, aj.

Ve spolupráci s psychology z 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy doc. PhDr. Radkem Ptáčkem, Ph.D. a Mgr. Terezií Pémovou, zaměřujícími se na oblast dětského duševního zdraví a agendu ohrožených dětí, jsme zorganizovali workshop na téma vlivu traumatické zkušenosti v raném věku na školní úspěšnost a chování. Účastníci se tak mohli seznámit s projevy nevhodné či nedostatečné péče o děti v raném věku v kontextu vývojového traumatu, z pohledu aktuálního ohrožení a traumatizace dítěte, ale i dlouhodobých následků.

Velmi si vážíme také dlouhodobé spolupráce s norským psychologem Larsem Lysterem, který pracuje v regionální pobočce norského centra zaměřeného na podporu obětem násilí, stresu z traumatických zkušeností a prevenci sebevražd (RVTS Øst). Má mnohaleté zkušenosti klinického

Lars Lyster – vzácná návštěva z Norska (archiv ČOSIV)

Čerpáme inspiraci (archiv ČOSIV)

psychologa s dětmi, mladistvými a rodinami, které prošly traumatickým zážitkem. Na workshopu v Praze představil důsledky prožitého traumatu v raném věku na chování a sociální interakce dítěte a seznámil účastníky s efektivními metodami a technikami při práci s dětmi s problémy v chování v důsledku prožitého traumatu. Pro velký zájem budeme tento workshop opakovat už na podzim. Informovat o tom budeme v ČOSIV newsletteru i na webu a Facebooku ČOSIV.

Seminář Step by Step

NaZemi, z. s.

V NaZemi se věnujeme globálnímu vzdělávání, a to již od roku 2003. Z našich mnoha aktivit bychom rádi upozornili zejména na naše kurzy kritického myšlení a semináře věnující se práci s kontroverzními tématy. Obojí nabízíme pedagogům a pedagožkám ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ či lektorům a lektorkám neformálního vzdělávání.

Seminář: Kontroverzní témata při výuce

Proč se věnovat otázkám, na které neznáme odpovědi? Jak se věnovat komplexním tématům bez jednoznačných odpovědí a přitom udržet bezpečné prostředí pro účastníky a účastnice programu? Jak pracovat s vlastním postojem ve výuce kontroverzních témat? Jak pracovat s tématem, když nemám dost informací a relevantních zdrojů? Pokud vás zajímají tyto otázky, přihlaste se na seminář Kontroverzní témata ve výuce akreditovaný MŠMT.

Seminář NaZemi

Realizujeme jej na objednávku v jednodenní nebo dvoudenní variantě. Více informací naleznete na www.nazemi.cz/kontroverzni-temata-ve-vyuce.

Kurz: Kritické myšlení a globální témata

Potřebujete inspiraci, jak strukturovat a plánovat výuku a jak podporovat samostatnost a nezávislé myšlení studentů a studentek? Od října 2018 opět otevíráme kurz Kritické myšlení a globální témata. Je určený jak pedagogům a pedagožkám, tak všem, kteří chtějí například pochopit, jak naše vnitřní schémata ovlivňují naše vnímání a následné jednání a rozhodování. Kurz propojuje základní program Čtením a psaním ke kritickému myšlení a model kritického myšlení Stephena Brookfielda s komplexními tématy globálního vzdělávání (např. konflikty, vzdělání, předsudky, občanská zodpovědnost).

Kurz bude probíhat v Brně, je akreditovaný MŠMT a lze jej hradit z tzv. šablon. Více informací naleznete na našich webových stránkách www.nazemi.cz/kriticke-mysleni. Kurz lze připravit i na objednávku pro celou sborovnu či jiný kolektiv.

Step by Step

Ve Step by Step ČR, o. p. s., se zabýváme rozvojem Vzdělávacího programu Začít spolu®. Program využívá ve své každodenní praxi přes tři sta mateřských a základních škol po celé ČR. Učitelům, kteří v programu pracují, nabízíme vzdělávací kurzy a následnou metodickou a mentorskou podporu.

Reflektivní kruh ve škole Začít spolu

V uplynulém roce jsme zaznamenali nárůst zájmu o náš program, což přičítáme jednak zvyšující se společenské poptávce po vzdělávacích konceptech s inkluzivním a komunitním charakterem, ale také naší snaze posílit marketingové aktivity organizace. Pracujeme na změně vizuální identity, aktualizaci webových stránek a tvorbě nových metodických materiálů. Rádi bychom také zintenzivnili aktivitu na sociálních sítích s cílem oslovovat a informovat o naší práci rodiče a širší veřejnost, která se zajímá o předškolní a prvostupňové vzdělávání.

Rozvíjíme také spolupráci s naší mateřskou zahraniční organizací International Step by Step Association. Díky její odborné expertize máme možnost šířit v českých školách skupinovou reflektivní metodu Wanda. Jde o svépomocný nástroj (proces s přesně definovanými fázemi), který pomáhá učitelským sborovnám efektivně a konstruktivně řešit konkrétní pedagogická témata či situace, s nimiž se v každodenní praxi setkávají.

V uplynulém období však naši pozornost nejvíce poutala projektová činnost. Považujeme za úspěch, že se nám podařilo přetavit projekt Učíme se spolu realizovaný v rámci grantové výzvy MŠMT Budování kapacit I. do reálné pomoci školám a podpořit ve školní praxi principy práce, které jsou pro nás důležité. Jsou to vzájemná podpora a inspirace kolegů/kolegyň na jedné škole, propojování a spolupráce vyučujících jednotlivých vzdělávacích stupňů (MŠ a ZŠ) a otevírání prostředí škol širší komunitě. V tomto záměru sehrála největší roli naše Centra kolegiální podpory při MŠ, která jsou platformou pro vzájemné sdílení zkušeností mezi pedagogickými pracovníky daného regionu.

Zkušenosti v oblasti kolegiální spolupráce sbíráme také v projektu Výchova k respektu a toleranci: od učitelů k dětem, který realizujeme ve spolupráci s Gender studies, o. p. s. Projekt cílí na zvýšení genderové citlivosti a toleranci k jinakosti prostřednictvím budování učících se komunit pedagogů.

Kolegiální podpora se tak stala jedním z hlavních témat, jež zásadně ovlivňují a budou ovlivňovat naši činnost i do budoucna.

Svoboda učení

SvobodaUčení.cz

V Česku vznikla první základna sebeřízeného vzdělávání. SvobodUm v Jindřichovicích vychází ze světově známého konceptu.

Iniciativa SvobodaUčení.cz, propagující respekt k dětem a vzdělávání řízené dětmi samotnými, spouští v České republice první základnu sebeřízeného vzdělávání svého druhu. SvobodUm se při svém formování inspiroval modely, jako je britská Summerhill School nebo hřiště pro sebeřízenou hru The Land. Fungovat začal pro děti i ostatní zájemce všech věkových kategorií 12. května 2018.

Dobrovolná vzdělávací laboratoř

SvobodUm vznikl v obci Jindřichovice pod Smrkem jako první vzdělávací a volnočasová laboratoř pro jednorázové i dlouhodobější akce příznivců sebeřízeného vzdělávání neboli unschoolingu. Ten je založen na přesvědčení, že nejefektivněji dítě vstřebává informace ve chvíli, kdy je na to samo připraveno a o danou věc projeví zájem. Iniciativa SvobodaUčení.cz dlouhodobě usiluje o zavedení sebeřízeného vzdělávání jako legální alternativy k současnému systému povinné školní docházky.

Zázemí bude rovněž k dispozici pro přednášky, kurzy, pobyty, školy v přírodě, rodinné dovolené a setkávání všech příznivců vzdělávání, dobrovolnosti a respektu

SvobodUm

k ostatním lidem bez ohledu na věk, vzdělání, orientaci či vyznání. *„Do budoucna budeme usilovat o vytvoření plnohodnotného a soběstačného prostředí, které má potenciál komplexně naplňovat vzdělávací potřeby dětí i dospělých, a nikoli být jen doplňkem školského systému. Hlavní odlišností je atmosféra a podtext, ve kterém se vše odehrává,“* říká Anna Třešňáková, iniciátorka projektu SvobodUm.

Vzdělávání, sporty i blbnutí

Činnosti ve Svobodomě jsou dobrovolné a osvobozené od nevyžádaného hodnocení. Obsah, čas i způsob učení je určován samotnými dětmi, kterým jsou vždy nablízku respektující dospělí. *„Návštěvníci Svobodomu se mohou věnovat libovolným aktivitám, ať už individuálně, či v kolektivu. Může to být vzájemné vzdělávání, diskuze, lekce jógy, procházky, práce, hry, bojovky, povídání, vaření, blbnutí, sporty, zpěvy, tance, ohně i nicnedělání. Principem je svobodná volba každého jedince a absence učebního tlaku, ať už bude mít chuť se věnovat čemukoli,“* vysvětluje samotný koncept Třešňáková z iniciativy SvobodaUčení.cz.

Cestou Svobodomu

Dva roky a více než dvacet lokalit stálo členy iniciativy najít vhodné místo a zázemí. S ohledem na potenciál budoucího rozvoje, technický stav i uspořádání nemovitosti nakonec SvobodUm vyrostl nedaleko polských hranic, 130 kilometrů od Prahy v liberecké obci Jindřichovice pod Smrkem. Ke stavbě o celkové kapacitě až padesát osob je připojeno také 2,1 hektaru zatravněných ploch, které skýtají široké možnosti využití.

Činnost Svobodomu je financována z darů soukromých dárců, příspěvků dlouhodobých podporovatelů, plateb za pobyty a dalších poskytnutých služeb. SvobodUm je finančně nezávislý na státních dotacích a grantech.

SvobodUm
Fotografie Svobodomu naleznete zde.
Webové stránky Svobody učení zde.

Ústav pro studium totalitních režimů

ústav pro studium totalitních režimů

Pracovníci Oddělení vzdělávání Ústavu pro studium totalitních režimů se kromě pořádání pravidelných vzdělávacích seminářů a workshopů pro učitele, žáky a studenty různých typů škol podílejí na tvorbě inovativních vzdělávacích pomůcek a aplikací. Naším cílem je aplikovat v českém prostředí současné didaktické trendy, přiblížit koncepty historické gramotnosti a kritického čtení a přispět k diskuzi o potřebách proměny historického vzdělávání v 21. století.

HistoryLab.cz – vstříc inovativnímu pojetí historického vzdělávání

Významný krok tímto směrem představuje nová vzdělávací aplikace pro práci s historickými prameny HistoryLab.cz, která je výsledkem dvouleté spolupráce širokého konsorcia partnerů v rámci projektu Technologické agentury ČR. Vzdělávací principy aplikace i zkušenosti z testování na padesáti školách přibližuje elektronická publikace Promýšlet dějepis v 21. století. Autoři publikace si kladou otázku, co se očekává od historického vzdělávání v éře digitálních technologií, nově definují cíle historického vzdělávání a následně předkládají výsledky tohoto tázání ve formě aplikovaných cvičení pro žáky. Učitelé se prostřednictvím metodiky HistoryLabu seznamují s konstruktivistickými přístupy k vyučování dějepisu, žáci pak tyto metody mohou přímo vyzkoušet na souboru cvičení. Ta jsou zaměřena na rozvoj konceptů historického myšlení, podněcují žáky ke kladení otázek a reflexi obrazů historické paměti. V interakci s fotografickými i textovými prameny se mohou žáci zamýšlet například nad tím, jaký účel měla symbolika zobrazování prvního československého prezidenta Tomáše G. Masaryka nebo proč žáci psali rezoluce během politických procesů 50. let. On-line metodická příručka i aplikace HistoryLab.cz jsou dostupné na stránce https://historylab.cz/.

Antologie textů k antisemitismu

Formu elektronické pomůcky má i nová antologie textů Antisemitismus 1945–1989. Přístup k ní lze nalézt mezi učebními materiály vzdělávacího portálu Oddělení vzdělávání ÚSTR Dějepis21.cz (http://antisemitismus4589.dejepis21.cz/). Soubor textů určený zejména pro učitele dějepisu a občanské výchovy se zaměřuje na zkoumání státní politiky Československa vůči Židům, ale ambice projektu jsou širší než jen téma antisemitismu historizovat. Stránky nabízejí možnost skrze vytyčené téma přistoupit k obecné otázce xenofobie, zejména potom k jejím formám uplatňovaným ve státní, oficiální podobě. Antologie reflektuje řadu konkrétních státních politik a formy mediálního diskursu, které obsahovaly nepřípustné příměsi rasové nebo kulturní xenofobie a vyvolávaly a šířily nenávist vůči Židům. Z velké části antologii tvoří grafiky a obrazové materiály, což činí práci s aplikací zajímavou a přístupnou široké veřejnosti.

Badatelské vyučování v Národním parku Podyjí

Učitelům dějepisu a občanské výchovy, didaktikům, vychovatelům a zájemcům o historické myšlení by neměla uniknout zajímavá publikace Expedice Podyjí. Kniha je metodickou příručkou, která na příkladu historie oblasti Devět mlýnů v Národním parku Podyjí ukazuje, jak lze u žáků rozvíjet badatelské dovednosti, historické myšlení a schopnosti skupinové spolupráce. Badatelské úlohy motivují žáky k pátrání po osudu staveb a lidí, učí je kladení otázek a formulaci hypotéz. Aktivity zde jsou navrženy tak, aby žáci nebyli pouze pasivními příjemci informací, ale aby své poznání aktivně spoluvytvářeli a navazovali na dřívější zkušenosti. Tematicky se Expedice Podyjí věnuje tématům dosud živým v regionální paměti – česko-německým vztahům, každodennosti hraničního pásma nebo vyrovnávání se s dědictvím tzv. železné opony. Elektronickou verzi publikace naleznete na internetové stránce www.nppodyji.cz/expedicepodyji, odkud lze stáhnout všechny pracovní listy. Tištěná verze, kterou si mohou pedagogové zdarma objednat, potom nabízí pohodlnějšího průvodce pro práci v terénu.

Minulost jako veřejný problém

Ambicí Ústavu pro studium totalitních režimů je také přispívat k veřejné diskuzi o tom, jak se česká společnost vztahuje k významným historickým událostem soudobých dějin. Ve spolupráci s Nakladatelstvím Lidové noviny vychází v edici Dějiny v diskuzi kniha Podoby československé normalizace. Autoři nehledají odpověď na klasickou historickou otázku, jak doopravdy normalizace vypadala, usilují spíše o zachycení dosavadních debat o normalizaci coby živém a často kontroverzním tématu. Publikace mapuje diskuze o normalizaci pohledem různých společenskovědních disciplín i historického vzdělávání. Kniha zohledňuje generační, metodologické, domácí i zahraniční perspektivy, obsahuje přehledové studie, záznamy z odborných panelových diskuzí a překlady klíčových zahraničních textů Gila Eyala, Alexeje Jurčaka, Jörna Rüsena nebo Katherine Verderyové.

Ústav pro studium totalitních režimů zve všechny zájemce na podzimní fórum Dějiny ve veřejném prostoru: Česká společnost a historická výročí. Fórum usiluje o otevření diskuze nad podobami a způsoby, jakými si připomínáme minulost. Konat se bude 8. a 9. listopadu v Praze. Pozornost bude věnována reflexi současné vzpomínkové kultury s důrazem na význam historických výročí pro českou společnost (např. výroční roky Jana Husa a Karla IV., tzv. osudové osmičky). Diskutovány budou také různé formy zpřítomňování historie ve veřejném prostoru, ať už v podobě filmové a televizní tvorby, vzdělávacích projektů občanských iniciativ, muzejních expozic, nebo dějepisné výuky na školách. Fórum, které spoluorganizují také Filozofická a Pedagogická fakulta UK v Praze s Filozofickou fakultou Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, chce navázat na přerušenou tradici historických didaktických konferencí. Podrobné informace naleznete na webové stránce https://forumdvp.cz.

Seznam členských organizací SKAV (k 30. 6. 2018):

AISIS, Asociace lesních mateřských škol, Asociace Montessori ČR, Asociace pro domácí vzdělávání, Asociace předškolní výchovy, Asociace svobody učení, Asociace učitelů občanské výchovy a společenských věd, Asociace waldorfských škol ČR, Česká asociace mentoringu ve vzdělávání, Česká asociace science center, Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, Člověk v tísni, Institut pro podporu inovativního vzdělávání, JA Czech, Jednota školských informatiků, JOB, Jules a Jim, Kritické myšlení, Mezinárodní cena vévody z Edinburghu, Montessori ČR, NaZemi, Otevřeno, Projekt Odyssea, Síť středisek ekologické výchovy Pavučina, Středočeské inovační centrum, Step by Step ČR, TEREZA, vzdělávací centrum, Ústav pro studium totalitních režimů

stálá konference asociací ve vzdělávání

Zpravodaj SKAV vydává:
Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s.
Floriánské nám. 103
272 01 Kladno
E-mail: info@skav.cz
Web: www.skav.cz
redakce: Silvie Pýchová